ORATIO HABITA IN CREATIO SERENISSIMI VENETIARVM PRINCIPIS LEONARDI DONATI

Nomine Almæ Vniuerſitatis Patauinæ D. D. Artiſtarum;

A per Illuſtri & Excellentiſs. Viro Cæſare Cremonino

Centenſi Philoſophiæ in Academia celeberrima Patauina in primo loco publico Profeſſore.

BIBLIOTECA NAZIONALE FIRENZE 1872
538
14

VENETIIS, MDCVI.

Apud Rubertum Meiettum.

Digitized by Google

O R A T I O

ILLVXIT ſcholæ Patauinæ d[illegible] ma. Leo.Don.P.S. quando in Vrbe [illegible] eſt fauſtum,& exoptatum nuntium tuam vir tutem ad hoc ſupremum Maieſtatis faſtigium tum in hac Patria glorioſa, & felici concordibus optimatum lectiſſimorum ſuffragijs promotam fuiſſe nedum autem ſcolæ Patauinæ, & Patauio Ciuitatibus omnibus, quaſcumque ſuo fouet Imperio Inclita hæc Reſpublica eadem lucis Serenitas refulſit, quodquidem finitimis pariter Europæ Principibus periuiride nuntiatum, & magnopere comprobatum fuiſſe dignum eſt exiſtimare; ſicut enim nullus eſt mundi Angulus, qui Venetias ignoret, ita nulla eſt tellus, quæ neſciat Leonardum Donatum inter Venetos Proceres multo iam tempore non ignotum. Quapropter hinc inde legationes, gratulationes, applauſus, concurrunt Vrbes, Prouintiæ Regna omnis potentatus. Quemadmodum vero cum reuertitur ſingulo quoque anno vernum tempus, dum plaudit ſuperba quercus iunctis frondi ex rore margaritis, dum veſte præclarus aurata, & floribus verſi colore mons arduus magnifice exultat, ſemel dicam, dum Mundus omnis mirabiliter ſpeci[illegible]ſus ei gratulatur, aſſurgit humili è ſolo tenuis nubicula, & pro ſuis iuribus in aerem ellata, poſtquã ad ſolem quãto nobilius per ſuam obſcuritatem ſibi eſt conceſſum, ſe ſe depinxit & pulchram fecit. cum non poſſet aliquid magnum, id ſaltem quod poteſt veri aduenienti humiliter præſtat, leniter quippe, & hila[illegible]at, ſuamq; illi, non ex pompa[illegible]d ex intimo ſinu depromit reuerenti[illegible] ſic tua Serenitate ab hoc Solio Auguſtiſſimi[illegible]bis affulgente, dum con[illegible] gentes titulis, opibus, prærogatiuis con[illegible] tanquã miris modis præſtantiam concelebrant, ac venerantur, ſchola etiam Patauino Phyſicorum, & medicorum ſua ab humilitate ad tuos honores cupide aſſurgens, cum non poſſit aliquid eximium, hoc quod poteſt, modicum, ſed vero ex corde reuerenter facit TIBI GAVDET, & me, qui talem tuæ celſitudini illius ſignificarem venerationem, auide decreuit, quod profecto optime eſt factum, is enim ego ſum qui te colo iam diù, qui tibi debeo multa, & magna adeo, ne hoc munus te ſalutandi vlli alteri deberetur, quàm mihi. Plurima verò, & maxima illa ſunt, quibus de tua amplitudine commemoratis, nos deceret noſtram animorum obſeruantiam tibi teſtificari, & palam profiteri. Verum pro tempore nunc dato, venit mihi imitanda ingenua virgo, quæ textura corollam, inerat ſellectum flores; Ecce interim coruſcat, & ipſa raptim carpit de ceſpite prius occurrentes, quos

Digitized by Google

[illegible] commotos, ſecedet opportunius [illegible]. Id autem nullo pacto eſt committendum, vt prætermittam tuam Venetam Natiuitatem, [illegible] talis eſt, vt præ alijs quibuſcũq; ſplẽdidiſſimum ad heroicam claritatis habeat momentum. Neque accumulabo ad laudem faciendum ægregia Venetorum facinora numquã viſura obliuionem, aſpera Bella fortiter exauſta, Regnatam Conſtantinopolim orbis terrorem, coniuratos cameracentes alacriter deiectos, poterunt fortaße etiam alij ſimilia, ſi non æqualia oſtentare: Vnum dicam quod nullus poteſt., & vnum quod eſt totius virtutis origo, & baſis, Religio nimirum; Velit aliquis reuiſere Venetiarum incunabula, inueniet magnanimos conditores bellarum Barbariæ vndiq; obrutos, potuiſſe rerum ſuarum obliuiſci, pietatis non potuiſſe, ſi quidem in adeo ſibi imminente ſuæ ipſorum propugnationis neceſſitate, non prius ſedem ſibi ipſis, quam Deo templa conſtruxerunt, eos videbit multo magis ſollicitos de ſacerdotibus, vt bene habitarent, quam de tecto, haud dicam, quale princeps requirebat eiusq; auctoritas, ſed quale vix eſſet ſatis familiæ ſumptuoſis domibus aſſuetæ ad populſandas æſtuum, ac frigoris iniurias ſibi fabricando; Hæc Religio; Hęc pietas, non feſsata, non affectata, vera, fidelis, ſincera & licet planiſſime opinari Diuos illos, quibus ante [illegible] bem fundamentis firmatam prouida illa Auorum animi altitudine ſuæ pietatis obtulit primitias, è partu hanc Rempublicam naſcentem quaſi Diuas obſtetrices, propitio amplexu ſuſcepiſſe, atq; illam, tamquã propriam ſobolem, poſthac ſemper adamaſſe proq; veteri maiorum cultu nouas [illegible] preces reſtituere nepotibus coram Deo. Repetuntur tempora [illegible] eſt ferè vbi aliquando non fuerit deſitum. Humana [illegible] progreſſa eſt, vt [illegible] vel inſum religionis fontem [illegible] veneno vell[illegible] [illegible] crudeles Eccleſiæ [illegible]. Non ignorantur [illegible] Veneta Reſpub[illegible] fide candore ſemper incul[illegible] Pontifices afflictos reſtituit, Petri ſedem propugnauit, ſtetit pro Chriſto vbicumque, & quandocumque, vt nulla ſit natio, quæ [illegible] poſſit apud Deum Judicem, & vindicem ſuæ fidelitatis cauſam confidentiu[illegible] orare, & propterea dicendum ſit virtutem non habere alibi pretioſius Domicilium, quam apud Venetam Nobilitatem, & te Leonarde Donate, qui è Veneta es natus Nobilitate è gremio virtutis natum eſſe conſtanter affirmandum. Quam Natalis excelſam conditionem illud etiam amplificat, quod prodiſti ad hãc lucem in præſtanti Nobilium Donatorum cognatione, cuius ſi quis præclaros mores, res bene geſtas a primis Auis ad vſque poſtremos Nepotes velit obſeruare non verius Donatam, quam virtutis, & gloriæ familiam eam poterit appellare Nullam profecto reperiet ætatem abſque aliquo Donatorum ad præcipuas publicæ adminiſtrationis functiones laudabiliter occupato, nullam difficilem opportunitatem, quæ inter alios de Reipublicæ ſalute ſplendori

dori

Digitized by Google

do[illegible] incremento maximopere ſtudioſos non videret aliquem Donatum ſe ſe optime oſtendentem, quod effecit, vt publici honores, cum primum nati ſunt in eam ſint collati. Decretum fuerat de Procuratoribus elligendis, [illegible] ex duobus, qui creabantur, fuit Bartholameus Donatus, & ab eo Andre[illegible] filius, poſtquã ambo, omnib. in vrbe perfuncti magiſtratibus in caſtris pro-uiſores ſuam patefecerant pro Patria fidem, & ſedulitatem; Quibus acceſſit Franciſcus Dux memorabilis, qui, & Prius, & poſtea Pater Patriæ nihil beneficium pro Republica non perfecit. Nec degener Antonius radix huius germinis, cuius e[illegible] [illegible]ens ramus Princeps Leonardus, quin vi videtur propagata in eũ virtus Donata, nedum enim excelluit & Domi gubernando, & foris exercitum ducendo. Romæ in rebus agendis adeo Regie ſe geſſit, vt Ciuis Venetus Roſam Pontificium viris Regibus donum ſibi promeruerit; longa rerum ſeries, ſi omnes Donatos dignos memoratu ſtudeam recenſere: dicam vno verbo; Habuit domus Donata viros omnium temporum, habet nũc, habebit poſtea; ſuſpicimus hodie Nicolaum Principis fratrem Senatorem conſiliorum præſtantia, grauitate eloquentiæ, & magnanimitate, non oſtentata, ſed cord[illegible] [illegible]ita, nemini ſecundum ſuſpiciemus, deinde poſteritatem, quand[illegible] [illegible]m illud quod præſeferunt natiuę indolis ſpecimen operib[illegible] [illegible]e educationis, in qua Pater totus eſt, fructus n[illegible] [illegible]abunt. His Heroibus, & alijs pluribus, quos t[illegible] [illegible]rio Venetæ Claritatis Donatorum Nobile ſtem-[illegible] [illegible]mparabiles, qui ſoli inter omnes [illegible]entes, quarum [illegible]r tot ſæcula conſeruant [illegible] [illegible], imperantq; [illegible] Se[illegible]tor[illegible] [illegible]niam, vt m[illegible] [illegible]eo-

[illegible]nqua antea, num[illegible] [illegible]ibus, eſt auditum, pro [illegible] [illegible] [illegible]s [illegible] [illegible]uit, quid euenerit ſcriptum eſt, aii Leonardus [illegible]nceps pro hac Patri[illegible] [illegible]cuouerit vos dicite, qui vidiſtis, quos pro ea labores ſuſceperit, quibus ærumnis in temporibus calamitoſis pro ea ſe tradiderit, qu[illegible] [illegible]mmutabili perſeuerantia numquam fuerit alter, quum Venetus, & Venetas purpuras exteris quibuſque magnificentiſſimis ſemper antepoſuerit. Caritas erga Patriam tanto maior, quam illa Conſulis Romani, quanto diuturniora, ille quidem ſemel pius, hic ſæpè numero, ille horæ momento, hic per omnem ætatem, neque cum ſenuit corpus, ſenuit animus. Nouiſtis qua vehementi propenſione ad ſubeunda pro turbulentijs, quæ nunc inſtant, dura itinera, & difficiles curas fuerit affectus; Mira viri vere ciuis, [illegible] in rebus

in rebus pro Patria gerendis alacritas, cæterum in Leonardo Donato nihil mira, magnum quidam eſt, quod ipſe fecit Bononiam, & Patauium ſtudiorum gratia profectus ab ineunte ætate tum viris ſapientibus verſari; etenim ſicuti in noualibus ſegetes fælicius veniunt, ſic in animis non prius cultis pulcra inſtitutio germinat pulcherrime: ſed & magnum quidam eſt patre naſci viro ſolerti, & cordato Io. Baptiſta Principis Pater, Ciprum ibat Reipublicæ Locumtenens, eo ſecum duxit Leonardum adoleſcentem, qui Scipio in militiam Scipionem filium, rediit Scipio magnus [illegible] redut Leonardus magnus Patriæ cultor, viſis enim Imperij Veneti [illegible] Europa non contenti in Aſiam adeo glorioſe porrigebantur, [illegible] ſitas titillari gloria inſpecta, & ad conſecutionem ardenter ex[illegible] generem fore iudicauit, niſi quod fecit [illegible] Reipublicæ ſe ipſum, [illegible] quid eſſet, quidquid viueret penit[illegible] de [illegible] uerſus es, Princeps magna[illegible] ita inflammatus, vt ecce tibi primus [illegible] ad votum perſol[illegible] illos, quos vocant ordinum ſapientis, vnanimi ſtatim conſenſu es cooptat[illegible] ita digne ſuſtinuiſti, vt dici poſſit te illis eiſdem ſuffrag[illegible] dignitate es collocatus ad omnes [illegible] fuiſſe, tua enim [illegible] perſpecta animi probitas, & [illegible] ad nullam in poſte[illegible] tibi amplum iter [illegible] ibus annos [illegible] meritorum ſublimi[illegible] fuit, [illegible] reliqua expectare, qui[illegible] [illegible] non retardato ullibi curſu, [illegible] gra- [illegible] Principib[illegible] ſaltationum ma[illegible]

tempor[illegible] qui fuit peragendum. [illegible] peregiſti, vt multo pars illius fœderis conſe[illegible] Viri Principes paciſcuntur in re præſertim valde [illegible] tibus controuerſijs, tuæ vigilantiæ ſit concedenda, ac proinde ſumma victoria illius, cui hiſtoria vniuerſa non habet ſimilem præter vnam, quando contendentibus Antonio, & Octauio trium viris de Mundo è conflictum in aliorum pectora, ſed in tuam gerendi negotij prouidentiam non modicum referenda, ſimilem legationem, id eſt grauem, & ærumnoſam habuiſti ad Sixtum Quintum Pontificem Seuerum, acriter indignatum, & iam tonantem, quòd Henricum Regem Nauarum pro Henrico Quarto galliarum Rege Reſpublica audiuiſſet, & ſimili rerum agendarum excellentia Rempublicam exemiſti, nedum ab ira, & ab omni concepta Pontificis ſuſpicione, eaq; vera es loquutus

Digitized by Google

quutus ... quod poſtea ſucceſſit de recipiendo in Eccle-
ſia ... ege ... gu... mo; tuis eius temporis monitis non parua ex par
te oporteat retr... gendum fuit cum Ottomano, aut de p... confir-
manda. ... ſt de totius Chriſtianæ Reipu-
... Vidit occulatiſſima hæc Patria
imp... uam te vno, dirimente indigere:
iui... cimis, tu iuditio, & pru-
... ibus, qui interfuerunt,
ſtræ obſeruantiæ ...
... reuereatur eminentiam
... quam multa dicam
... pat...

b. ... aus
eſſe a... r inita
aciem in ... Capi...
ſæpius in ... ergo vni priſca,
... m ea es laude ... ; iocoſum id fuit eiuſdem
firmiter ... hoc ſerium; Marti, & Mineruæ
... mel in bellico ... arum, id
... tterarium Patau... exe...
... nium menti, ... gri-
celebr... te ſit præ... ue tu... dum loquemur inſig...
nobilis ... ius ſcholæ ... cura ... o tempore moderatoru...
... iones huic Reip...

Digitized by Google

... muſis ... nomen ... gloriæ
oppon... ſert nomi... in ... gio animi ...
... ex corde vnanimiter acclametur. Hi tuorum honorum gradus
... quid ad hoc ...
alio etiam ... ad quod
... tueritur te illud non ...
... honores tibi contul... at h... , quæ
riari, quod in maxim... glo-
fecit eum conferre. ... vt
ſola tuis meritis ad hanc ...
Reg... tuæ inuictiſſimæ ...

ſs 950753

Digitized by Google